

Matej Dobrovits (1850 – 1919) – priekopník infektológie

MUDr. László Kiss, CSc., dr. habil.

Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, Bratislava

Pediatr. prax, 2018;19(6):288

3. januára 1919 zomrel v Bratislave Dr. Matej Dobrovits. Na jeho pohrebe na Evanjelickom cintoríne pri Kozej bráne – ako to píše súdobé noviny – bolo prítomné nielen celé mesto, na čele so starostom, ale boli tam aj najvyšší predstavitelia novovzniknutého štátu, hlavný župan Samuel Zoch a delegácia 33. československého pešieho pluku.

Tento akt úcty len sčasti vysvetľuje fakt, že zosnulý bol rodákom mesta a bol 34 rokov primárom Kožného oddelenia Krajinskej nemocnice. Dobrovits totiž nebol len erudovaným lekárom, ale aj uznávaným a obľúbeným mešťanom Prešporku (Bratislavy). Slávu rodu Dobrovitsovcov založenú jeho otcom, richtárom mesta, Michalom Dobrovitsom (1810 – 1874) nielen sám udržal, ale rozšírili ju aj jeho potomkovia. S Vilmou Orthovou mali šesť detí, z nich syn Sándor (Alexander) sa stal medzinárodne uznávaným štatistikom. Len pre zaujímavosť: švagrom primára Dobrovitsa bol spisovateľ, redaktor a politik Svetozár Hurban Vajanský, manžel Idy Dobrovitsovej.

Dobrovits sa narodil 27. júna 1850. Lekársky diplom získal vo Viedni roku 1875. Usadil sa v Prešporku ako súkromný lekár, čakajúc na svoju príležitosť. Táto

nastala roku 1883, keď v priebehu roka zostali dve oddelenia Krajinskej nemocnice bez primára. Dobrovits mal záujem o chirurgiu. Primariát však dostal Hugo Schmidt z Pešti, vtedy už docent chirurgie. Dobrovits nachádzal útechu v primariáte pre choroby kožné a pohlavné.

Boli to roky, keď sa zvyšoval záujem o dovedy lekármi opovrhnuté venerické a kožné choroby, liečené obyčajne len ráhhojičmi, felčiarimi. Roku 1879 Albert Neisser objavil pôvodcu kvapavky a týmto objavom sa aj pohlavné choroby vyzdvihli na úroveň ostatných chorôb. Pôvodné Dermatovenerologické oddelenie Krajinskej nemocnice sa postupne zmenilo na oddelenie infekčných chorôb a jeho primára môžeme právom považovať za priekopníka infektológie na území dnešného Slovenska. Tento náš dojem potvrdzuje Dobrovitsova práca z roku 1909 – Séroterapia antraxu – v ktorej píše: „...každého lekára, nech je to praktikant alebo len návštevník oddelenia infekčne chorých...snažím sa priviesť k tomu, aby každý prípad antraxu...liečil sérom.“ Dobrovitsa už vtedy považovali za experta na antrax, „vďaka“ miniepidémii sneti slezinnej v Prešporku v júli 1907. Epidémia vznikla po konzumácii

mäsa zvierat uhynutých na vidieku a privezených ilegálne do mesta. Vďaka bakteriologickej erudícii Dobrovitsa a prosektora, patológa nemocnice, Henrika Munkera sa už prvé prípady „zápalu mozgových blán“ diagnostikovali ako antrax a včas zaviedli prísne preventívne opatrenia, ktoré zabránili vzniku väčšej epidémie. Stalo sa to tesne pred putovnou schôdzou uhorských lekárov a prírodovedcov v Prešporku, ktorá sa konala v auguste 1907. Takže účastníci schôdze s úľavou kvitovali fakt, že sa nemusia báť infekcie z konzumácie mäsa. Dobrovitsa vymenovali za kráľovského radcu.

Keď roku 1918 došlo k vymenovaniu profesorov Alžbetínskej univerzity, založenej o štyri roky skôr v Bratislave, Dobrovits mal už 68 rokov, a preto na čelo jeho oddelenia, povýšeného na úroveň kliniky, vymenovali docenta Koložvárskej (dnes Kluž, Rumunsko) univerzity Ferenc Veressa (1877 – 1960).

MUDr. László Kiss, CSc., dr. habil.

Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety
Palackého č. 1, 810 00 Bratislava
kiss.agi@panelnet.sk